

i Spitta

o periòdiko griko derentinò

SETTEMBRI 2008

Direttore : Nunzio Pacella

Nùmero 5

STERNATIA, I CHORA TIS GRECIÀ

ne n'alliberèzzone to Derentò. Ta pràmata pirtane itu: 'sin Chòra ìche 'nan mèan kastèddhi bizantino (àrte en t'ochi plèo, jatì irte rimmèno a' ttus Tùrku, ma minane manechà alie kàmbare kondà* 'so kastèddhin to nèo, pu -na pùme tin alitia- en ène pròpia kastèddhi, ma ène 'nan "Palàti Markesàli". Tùo to ìchan ancignà-sonta i Cicàla, ma to ispiccèzzane azze fabbrikèzzi i Granafèi, ja tuo, m'in glòssa italiàna, lète "Palazzo Marchesale Granafei)". Dùnque, is tutto kastèddhi ìche vòlonta ton kumàndo o Prìncipe a' ttin Nàpuli, o Alfònso d'Aragòna, antàma me ton "luogotente"-tu ton Cònto Giulio Antònio Acquaviva apù Konversàna.

Ijètti ti mian imèra o Cònto Acquaviva igghike me 'nan manipulo azze sordàtu, me t'ampària, ce pirtane na kàmone mian perlustrazziuna ciurtèa is Derentò. Mòtte stàsane akàtu is Serrà-

na tus vrikane ambrò i Tùrki, ma tui isan plèon poddhì piri cinu, ce tus isfàzzane òlu; o ùrtimo pu irte sfammèno isane o kumandànto Giulio Antònio Acquaviva. I Tùrki tu kòzzane to kòkkalo, ma to sòma-tu imine ankàddhia 's'ampàri ce tuo jùrise fèonta 'sin Chòra (annòrize tin stràta) ce èfere tin àscimin nòa. 'So àvri, apù Sternatia taràssane òle i trùppe napulitàne akàtu 'son kumàndo tu Prìncipe Alfònso d'Aragòna ce pirtane n'alliberèzzone to Derentò a' ttus Tùrku.

I stòria a' ttin Sternatia ène poddhin palèa ce ancignà a' tton periodo tos Kretèsò, pu ìrtane 'son Salènto na fèrone tin pròtin civiltà, pu, me ton cerò, ijètti i civiltà mes-sàpika. Ciurtèa 'sin "Matria", 'sin Chòra, ìche poddhà frèata pu isan gristèrne poddhin màle - àrtena 'en ta èchi plèo, ma èi poddhù pu ta èchune ancòra stennù- ici, 'son ceròn palèo, ikànnane prakalimmata tos Teò, ce ja tuo ta lèane Theia - Tia ('so griko palèo *Θεία* pu is italiàna èrkete sto pì "sacre") ja tuo to nòma tis Chòra ène Sternatia - *Στερνάθεια* pu tèli na pì "Gristèrna Aja" ('so italiàno: ci-sterna sacra, pozzo sacro).

Giorgio Leonardo Filieri

Azze òla ta choria pu vriskotte 'sin "Grecia Salentina" (nòma pu diete simmeri 'sa "Dekatria Choria" pu lèane i palèi-ma) i Sternatia (*Στερνάθεια*) imine èna a' tta plèon kèccia ce èchase ton ròlo p'ìche mian forà (m'òlon ti cini imine i Chòra 'ci' ppu miliete to griko plèon poddhì 'piri t'addha). Ma sàra òlon to Medioèvo, ce mòtte ancignase i Aità nèa, i Sternatia ène stammèni i Chòra plèon importànta piri òla t'addha pu stèone kùkkia; ce ja tuo tin lèane Chòra, ce ankòra itu tin lèone simmeri is òli tin Grecia Salentina.

Mu di pùru digghio, ja cinu pu lèo, nan fatto stòriko pu jètti 'son cerò a' tton pòlemo* me tus Tùrku, 'ses chijes tesaresacòssie ottànta (1480). Mòtte stàsane i Tùrki ce piàkane to Derentò o Alfònso d'Aragòna, p'ìche na jètti o Ria a' ttin Nàpuli, irte 'sin Chòra na vèli ton "quartier generali"-tu, antàma me ton Cònto apù Konversàna ton Giulio Antònio Acquaviva ce apu 'tu 'sin Sternatia taràssane i trùppe tu Ria, 'ses chijes tesaresacòssie ottànta èna (1481), ce pirta-

kulusà sti' pagina 2

'S tutto nnùmero

Sternatia, i chora tis Grecia.....	1
E ammatinata.....	2
O vascamma...malocchio.....	3
Na mi clasti e màjina.....	4
Zuddinu: Centro polivalente (2)....	5
'Ενας θησαυρός σε μια κρύπτη.....	7

Traduzioni in italiano :
ispitta.blogspot.com

jettìesta sponsor
Tel. 338 11 35 405
diventate sponsor

i Spitta

O periódiko griko derentinó attin
Associazione Grika Milùme!

Το Ελληνικό υδρεντινό περιοδικό του
συλλόγου Γκρίκα Μιλούμε!

Reg. Tribunale di Lecce, 16/07/2007, n. 972

Direttore responsabile :

Nunzio Pacella

Redaziuna:

Giorgio Asderis, Claire Bodson,
Francesco Chiga, Salvatore Crisostomo,
Giuseppe De Pascalis, Theonia Diakidis,
Paolo Di Mitri, Giovanni Fazzi, Giorgio
Leonardo Filieri, Leonardo Antonio
Giannuzzi, Carmine Greco, Carlo
Guarini, Iannis Papageorgiadis, Yianna
Patakidou, Francesco Penza, Giovanna
Pulimeno, Luigi Tommasi, Anna Zollino

Gratzetèmma 'ttù:

Redazione "i Spitta"
Via Principe Umberto, 22
73025 Martano (LE)
Fax: + 39 178 273 50 76
spitta@grikamilume.com

Stampa: Cartografica Rosato-Lecce

(kulusà atti' proni)

Makà kùndu lèone kappòssi ti to nòma èrketete a' ttin usànta tos ghinecò na tuzzettùne 'son pètto, icì pu èchi ton stèrno, mòtte klèane tus apetammènu. Tùì isan mian etimologia pu tin ìche proponèzzonta o L. Tasselli 'son libro *Antichità di Lèuca*, Luppìu, 1693 (chijes ezzekòssie annoninta tri), ma pistèo ti tùsi àdd-

hi ène i etimològia plèon cèrta, ce torò ti poddhì studiòsi èchon jeno-mèna dikitto tùttin tèsì. ●

FILIERI, G.L., *Alle origini delle fonti sacre, in Grecia del Salento*, supplemento al n. 47/48 de *Il Corsivo*, 22-29/12/1999

* v. glossario

E Ammatinata

Motti ena paddhicari ce ena corasi epiacèatto, o àntrepo èperne stin ghineca tin ammatinata.

Ivrìche canena na ndalisi i fissarmonica ce o tamburreddhi, ènonne tus filuttu ce oli nomeni piane acau sti fenestra epù èblonne tin agapimeni ce anzignùsane na ndalisune ce na travudisune.

Ena fse tùtta travùddia ècane:

*E màna-ssu ghia sèa ècame tamma,
ècame tamma stin a' Maddalena
na se cai na fai meli ce manna
ito na mìnone t'ammàddia ce e carzèddbe rodinà;
t'ammàddia na min chàsune to lustro,
càjio a'to fengo stes nitte
pu ene plèo lamparò.*

Depoi ixe ena complimento j'in màna-tti pu tin ècame iu-n òria ce charitomèni.

Depoi evàddhane ambrò to ciuri pu oli tin addomata ìbbie na polemisi

sto coràfi-ttu ce puru sta coràffia a 'tus àddhu vrazzàru na pàri fsmi, alài ce sòrdu na ndotèssune tin òrria χiatera propi n'armastì.

Olo tutto pràma eghènato es èna contesto χerùmeno ce ma màli aloχaria fse oli tin ghetonia, pu istiche ce èplonne ce motti igue in ammatinata essunnato a'ton ipuno ce eguènne mes ti straa na cùsi citta òrria travùddia. E pleo palei ecaizato apà sto limbitàri, e ghineche na cùsune, etrèχa m'a pedìa ta plèo chèccia mes tin straa.

Motti spiccèane na travudisune o ciuri a' to corasi èguenne sti straa ma mia bucàla crasi, ma spiri glicèata ce addha pramàzzia; epinnane to crasi etròane t'addha pràmata ce dopò passon èna ìbbie sto spiti-ttu na plosi. ●

Leonardo Antonio Giannuzzi

CAPASA®
AZIENDA AGRICOLA

**FORMAGGI
PRODOTTI TIPICI
PRODUZIONE PROPRIA**

Contrada Capasa - Martano - tel. 331.8312336

www.capasa.martano.it

O VASKAMMA ... MALOCCHIO

O vaskamma lene, p'òrkete ma mia kanonisia antàma m'èna penzièri pu 'mbièune e jinèke pu èchune tin potènza na kàmune kakò os kristianò, os fti-nò ce os àrgulo. Però cini pu kànnune o vaskamma e'tzèrone makà ka sòzune kami kakò. Kanì manechà na tamàsune kanèna pràma o kanèna pedài p'ùne òrrio ce liparò, o na 'nvidiètzune kanèna kristianò, na tu mbelùne to vaskamma. Ene mia attes plèo palèe superstizziùne u kò-smu pu o jeno pistèi apù chijàde chrònu, ce cini pu pistèune kremàzune 'bro sti porta u spitiu mia sulu-nèa 'mpariu antàma m'èna skòrdo na sozu filastì atto kakòammài*. Lè-ne ti ìne alii kristiani jennimèni m'ì potènza na mbelisune o'vaskamma. Ius ègratze o Plutàrchos (46-120 dc) sto libru-tu *Peri katà ton vaskènin legòmenon ce vaskanon èchi ofthalmòn* ce o Virgilio (70-19 ac) ipe: «nescio quis teneros oculos mihi fascinat agnum».

Aliu chrònu 'mpì pistèane ti to kakoammài t'ùchane e jinèke e mà-le ma t'ammaddia chlorà o azzùrra. Sta kèccia chorìa, sti' Grècia, mòtti 'nnozzone tin jinèka p'ùne *jettatùra* fèune làrga pu cini senza n'ì kanonìsune makà. M'o vaskamma o kristianò 'dinatà, kanni àlu, èchi tseràmmata, diarrèa ce t'òrkete o'ponocèfalo; to pedài klèi c'èchi kàma; stes ajelàde tzerènete 'o gàla; e àrguli tzeputinnutte atta fiddha ce os pèttune us frùttu. Stì Salentina ce stus àddhu to pu atti Italia to jeno ka pistèi ankòra simmeri, vastà amulètu kùndu to ceratàci jenomèno tze asimì o krusàfi ce ta ceratàcia tze koràllo. E jinèke ce kristiani ta kremàzune sto' pètto na sòsu' fii o'vaskamma.

Vaskamma ene lòo palèo Greco ce sto Latino kui Fascinum, c'èrkete

sto pi affascinare sto Italiano, puru *malocchio*. Stì Isula Rodi ce s'òli ti'Grècia pu 'o vaskamma kù puru *ammàtiasma**, èchune otikanè kùndu s'òlo to mèdio oriènte 's kulùri azzùro: e pe-tra atto dattilidi, e perla atti katina, ce cino p'òrkete sa' simài u ammaiu ka simmeri pulùne 's òle putèghe turistike. Cini ka èchune culùri azzùro apànu-tto visà na min piakune o *ammàdiamma**.

Echune puru o *filahtò**: ena kècci kapetalàci gomào m'a pràmata kòntra to kakòammài. E kristiani vaddhune ecèssu prakalimmata ce stavrò, e musulmàni c'ebrei pu pistèune puru sto vaskamma, vaddhune ta dikà-tto. Itto

kapetale kremàzune panu stes vèchie ce sta pediacia ka 'o vaskamma 'us piàni plèo poddhì. Ja tuo sti Grècia ce mèdio oriènte motti 'jenniato 'o pedài ènghize na stasi 40 emère eces to spiti, propi n'arti torimmèno atto jeno, jati e ma-na foriato na min to vaskanune. Depò 'o *sarantàmero** èperne o pedài stin agglisia na to 'vloisi o pàtera ce depò t'ùsoze canonisi o jeno. Passo forà ka e kristiani kanonùsane to pedi ichane na kàmune ti ftinnane, ce na pune, «*ftu, ftu, ftu, na mi vaska-sì*» (ti'ne *filàtzi!*).

Echi ankòra jinèke pu tzerune ta lò-ja ce fidèutte na fiune o vaskamma. Tuo kànnune simmeri 's quài topu stì Grècia ce puru sti Salentina. Pronà torùne an ene jalissia vaskamma: vaddhune 's mia limba gomài nerò, lifune to dattiluddhi tz'alài ce kànnune n'apèsune trì forè diu rante ecèssu. An e rante chànnutte, den èchi vaskamma, an e rante mènune ce ghènutte san ammài,

o vaskamma t'òchi 'nkòra.

Aliu chrònu ampi ènghize na fonàsune in ùrtimi ginèka pu ìche donta to'vaskammèno ce is diane ena klaràci alèa vloimèno stin emèra os Vaio, ce na pi: «evò se vaskana evò se tzevaskèno, cino pu ipa min e'kalopimèno». E fili mu atti Calimera m'upe ka stin Salentina, ja na tzevaskanune, gomònane mia limba mo nerò, piànnane ennèa kòkka sitàri ce passo forà pu rittane ecèssu ena kòkko kànnane o stavrò ce lèane «doi occhi te ndocchiara, doi santi t'annu iutare». A poddhà kòkka mènane artà ce panu sto nerò, èrkato sto pi ti o vaskamma t'ùche. An ola ta kòkka katènnane 'kàu sto fùndo tis limba en ìche vaskamma. Stin Grècia na tzevaskanune kànnane iu: 's ena ceràmi 'nàttane kràuna, 'vaddhane ettà fiddha tze alèa pu ìane vloimèna atto' pàtera sti agglisia tin emèra os Vaio ce kannizane u vaskammènu prakàlonta o teò, ius:

«*Tossa ammàdia se kanonùne tossi Ai se visùme.*

O Kristò sirni ce ta kakà skorpièzzi ce ticanè visà.

Pàsso kakò pensieri, ce ammài, na fii pu panu su...»

Ce m'ola tua fèi to vaskamma... ●

Theonia Diakidis

Glossario

ammàdiamma : malocchio
ammàtiasma : malocchio
filahtò : amuleto
kakòammài : malocchio
kondà : vicino
pòlemo : guerra
sarantàmero : quaranta giorni

Na mi clastì e màjina!

Giuseppe De Pascalis

Simberi òli pàme sti scòla ce sòzome màsi fse ticanè. Sòzome voràsi libbru pòssu telume ce ma aliu èuru sòzome èxi mia nciclopedia apà sto DVD. Ce t'è na pùme depòì atti televisiùna: canì n'i nàfsi na fserì ciò pu teli ce pùru ciò ca e' teli ce na màsi tes nòe "eci pu cì". Na mi' milisume depòì atto internet, frèa amètrito, en èxi pràma, en èxi nòa pu e' sozì vrìchi; canì tìpiti na masi pos enna cà. E ghinècamu, pu en efsèri tìpiti fse computer emase prèsta prèsta, ce enna torìsì pos cratènnete màli mes file-tti. Os lèi: epàì sto "gogol" vaddbi o lòo pu su ndiazète ce vrìschi ciò pu teli. Ce jalissia cànni iu motti i ndiazète tìpiti j'o polemìsi oi telè na marèfsi cà-nèa pràma fse cinùrio.

Mia forà en ixe tìpoti fse òlo tìo ce sti scòla iane alì cini pu sozane pài.

Tìo mu èlle o tìo-mmu, milònta fse scòla:

O aderfò-mmu o mèa en ifsère na cà tìpiti, a malapèna all'ùrtimu ifsere na cà i firma.

O menzàno ècame i tèrza, en ène a pràma fse tìpiti, ène an dè pròbbio sacùndu università apò t'artena, ma quasi.

Evò e' pìrta mài mian emèra sti scòla, en e' ca evò efsèro tìpiti, però a pràma pùru ca e' to novò poddhì, però o meletò, en efsèro na grafso poddhì, però gràfo. Ca depòì apà stes pàle ixe na gràfsi, apà stes pale fse sicalindia, e pàla ècane o quadèrno. Eyo stennù ca e moltiplica e m'òguenne mai ca invèce na nzignàso apompì nzignona apombrò, mian forà ncignasa apùttu, apompì, ce guiche ce iu èmasa na cà e moltipliche, manexò-mmu.

Olo to fserì s'ùrte apù ciò pu su sozane pì e plèo màli ce a pu ciò pu ifsere na vlèssi satti ecanòni ciò pu o còsmo su dīfì.

Ce pànta milònta m'o tìo-mmu tìo m'òle cuntèfsona fse melissia, cusetèto.

Zio: Emi ta ixiamo a melissia, ta ixiamo 'ttu pàu, apà sti' làmmia. ca depòì os cànnane olu tus plaùnu scialènu de.

Giuseppe: Jacài?

Z: Cia e' nònnune itti' pùrgula ca èxi ces tu fiùru, o pòlline, pos cui diverzamente?

Cini i' nònnune, esù fserì ca i' nònnune de?

G: Na fane de!

Z: Nde, e' tròne a màla eci, cia tròne mèli, e' tròne fiùru. Ciò en ène na fane e mane, a mala, a melissia. Ciò o vaddhune eccessu ca èxi a corciùja, na fane.

Allora o nònnune es ta poja, ecànnune es coculèddhe, depòì mòtti pàne eci matapàle e' n'o sirune vascia vascia ce en'os to vòlune ecèssu ca ecèssu èxi tes canneddhùzze. Es ise domèna?

G: Dègghe!

Z: Nde? Ecèssu èxi agguà ca cànni e mana, apu cèssu guènnu tes canneddhùzze ca vascia vascia eghènutte male ce tròne itti pùrgula ca vaddhune a melissia.

Eci enn'ène e màna ca ecumandèi, cumandèi i famija, en ène e màna ca cànni itta pràmata diversà, ca eci enna cà tòssa pràmata.

Motti enna càne i' mana, enna càne già i tripi diversa, i cèlla. Enna càne a pràma, a spuntùna iunna macrèo, ca stèi departe, o es ènan àgra, oi... cà forè o cànnune pùru es ta mèsa, es t'attèni. I cànnune, però, pànta plèo màli, jacài eci e màna e' plèo màli, e' plèo macrèa. Ce ecèssu e' vaddhune pùrgula. En e' ca e màna eghènniete mana jacài ècame t'aguò fse màna, eghènniete màna ma ciò ca vaddhune cia a pedìa, cie, operàie cùne, ma pedìa cini ene. Ecèssu e' vaddhune pùrgula, vaddhune ciò ca cù pappareàle.

Ciò en e' ca t'òxi pucanè ecèssu, o vaddhune manexò ecèssu itte tripe e' màle ca enna ghènnisune e regine. Ciò manexò ène ppappareale, eci ca ghènniutte cia ca enna polemìsune vaddhune itti' pùrgula ca èxi c'es tus fiùru.

Cai forè ghènniutte òli antròpi, ca enn'ène e cufuni. Allora eci e famija èrchetè es fallimèntu. Cini o enna fsaune o pesènune vascia vascia, jacài

en èxi tinò na polemìsi, cini e' polemùne, e' pa' na ivrune na fane, na càne pruviste, estène na dòcune pànta còrpu, na fsaune. Ma ène alie e fòre ca succedèi iso pràma.

T'addha, nvèce, eguènnune atta melissària cànnune mèli, cànnune ceri, ecànnune ola a pràmata ca ndiazutte. Enònnune itto sùco afse fiùru ca depòì eghènete mèli. Enn e' ca o xè-zun atto còlo, o fserùne matapàle atto' lemò. Evastùne a pràma ettucàu ce o gomònnune afs'itto líquido ca depòì dòpu mère ciò maturèi ce ghènete mèli. Ciò e' to torì esù mòtti o gualùne, jati o vastùne apu cèssu, sacùndu a picciùgna, sacùndu a puddhia ca o vastùne ettusumà, depòì o fserù matapàle ce o vaddhune ec'es tes tripe.

G: allòra èxome ciò...

Z: Ciò atta pòja e' ciò ca vaddhune na fane itta sculicàcia ca jènutte pòì melissia, o sùco afse fiùru ca depòì eghènete mèli ce o pappareàle ca evò àrte ciò en efsèro apùtte to nònnune, pos cànnu n'o t'ivvune, torì ca ene a pràma san gàla ca vaddhune ec'es ti tripi, eci ca enna ghènnisi e regina.

G: ce e plaùni?

Z: Ta rùxa depòì enghizamo na ta fiome, jacài mòtti ècane ànemo èr-catto stracca, specialmènte ca stèane apànu, eccumbiatto eci ce cànnane òla ta rùxa scialèna jati ixiame itta pòja gàmata fiùru ce a cilusane de!

G: pos cànni na fserì tòssa pràmata?

Z: evò en e' ca èmasa ca m'o t'òxu pimèna, ma sacùndu èmasa cà pràmata manexò-mmu, èmasa pùru ciò ca cànnune a melissia.

Mia forà ca en ixe tìpiti, nde giornàja nde televisiùna, nde libbru nde internet pòsso èxrixe to fserì atto ghèno to mèa, pòsson òne òrrio ce glièco o cunto tu pàppu. Artena òlo tìo e' felà tìpiti plèo. I noisìa, ta nnorimma-ta tu ghènu ambrò sto sto internet, ambrò sti televisiùna, xànnutte, en endiazutte. Ampì e' sozì ghiurìsi, ene fse anòito na penzèfsi tìo, ma na allimonisi tis ise, apu èrchese, na clisi m'o diavemmèno, na còfsi es rize, na pulìsi tin identità sto teò tis moder-nità màncu ène a calò pràma.

Na mi clastì mai e màjina!

Zuddinu : Zoì cinurgia sto *Centro Polivalente per Anziani (2)*

O ghieno iavenni canonì, itele na piachi t'armata sta xeria ce o màstora canni na polemìsune olu cinu pu tèle. Campossi cristianì sòzune pì ca exi ti xera-tto panu sti scultura, puru ca docane manexà ena corpo sidero.

O MILISI A' TA LISARIA

Giuseppe Castellano ton anorizune oli sto Zuddinu, cino sceri na polemisi o sidero, a lisaria, to scilo, ce campossa addha pràmata pu pianni sta xeriatu. Jeti manexò-ttu, ce mattese na cai sculture òrie na tes torisi.

Sto *Centro Polivalente per Anziani* apù Zuddinu, siànose addhu diu mastoru: Aprile Andrea, guemmeno a' tin *Accademia delle Belle Arti di Torino*; Gemma Antonio, guemmeno a' tin *Accademia delle Belle Arti di Lecce* ce nzignase na polemisi ena mea lisari, ca ixe càonta na tu fèrune asce mia cava.

Oli i cristianì canonune, lene i dichì-tto, ce cini pu anoune ton aringrazièune ce ton vloizune, ja cino pu ècame.

To lisari, assatia assatia, èrchetè scalimmeno, anzignà na disci a spiri furma; u fènete to soma ce to còccalo: “anzignà na milisi”, lene i cristianì.

Polemonta, polemonta iguenni i sciçi tu lisariu ce oli sòzune canonisi, 'nghisi, ce ...!

Utto prama anzignase ston Aprili, steme ston Agosto ce i mastori ste ce polemune camposso iatì tèle na torisune ti guenni.

Motta to Comitato degli iscritti a' to Centro Anziani apù Zuddinu aròtise o Ciseppi an itele na cai mia esperienza asce laboratorio me antropu ce ghineche, cino ipe umme. Eferè ena mèa lisari, ascilò diu metru, plateo ena ce imiso, ce macreo ena metro, ce poddhi poddhi vareo.

Fònase olus tus cristianù pu tèle na torisune ce na mattèsune.

A spiri polemà ce a spiri mattenni pos enna piachi t'armata ce na scalisi to lisari. Ene xerùmeno o Ciseppi motta torì ca i cristianì cuune ce arotune iatì tèle na mattèsune.

I cristianì e' pistèane macà ca isoze ègui mian òria furma asce ena lisari, rosi en idane ta sòmata asce diu cristianù: mian ghineca ce enan àntrepo ambrazzòmmeni.

O Ciseppi, o 'Ndra, ce o 'Ntoni polemuane oli – mia ja ti protinì forà, ma iane oli daccordu panu cio pu ixa na cà mune. Nzignàsane na scalisune ce assatia assatia càmane campossi culumi asce lisaràcia. Mia forà agguàlane decapente cariole asce lisaràcia. Puru catu ston ijo abbrumistò scalizane rosi en itane ca o mea lisari anzignaze na disci cio, ca cini scèrane, pu vasta, i sciçi-ttu:

ena àntrepo ce mia ghineca pu ambrazzònnutte, canononta ambrò.

Francesco Chiga

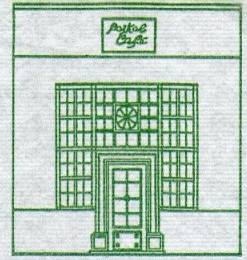

Enoteca Bacchus
di Salvatore Palano & C.

Vini ed olio al dettaglio delle migliori qualità
Vini pregiati salentini e nazionali

Via Persia, sn Cell. 3939088102 - 3334628521
73025 MARTANO (Le) P. IVA 023668050754

i
sponsora
ma

Bajkal
Café

Via Fratelli Cervi, 5
MARTANO (LE)

a.r. marmi
srl

ceramiche
arredo bagno

73021 calimera (Le) pavimenti pietratecnica
0832 873793 - 335 5221 1096 rivestimenti querzi e resine
caminetti porfidi
ar.marmi@alice.it - deposito via volta - esposizione via roma, 182

Tremolizzo s.a.s.
di Matteo Teresa Maria & Figli
P.I.C.F. 03402600757

Elettrodomestici
Articoli da Regalo
Bomboniere
Liste Nozze

Via Soletto, 264 - 73025 MARTANO (LE) - Tel./Fax 0836/571511 - cell. 328/3378087

VIA CASTRIGNANO DEI GRECI, 106 - MARTANO

AGRICOLA NUOVA Soc. Coop. GENERAZIONE
dall'Agricoltura per l'Agricoltura

Vieni a visitare il punto vendita
APERTO DAL LUNEDÌ AL SABATO
ore 8,00-12,30 e 15,30-18,00
(sabato pomeriggio chiuso)

L'Olio Extravergine d'Oлива ed i Prodotti Tipici del Salento sulla vostra tavola

Via Prov.le Borgagne, Km 1 - MARTANO (LE) • Tel. 0836 575223 • Fax 0836 574614
www.nuova-generazione.it - info@nuova-generazione.it

MARMI BIANCO s.a.s.

MARMI GRANITI PIETRE PORFIDI

Pavimenti - Rivestimenti - Ciotolati - Scale
Caminetti - Arredo Ville - Arte Sacra - Sabbiatura

Tel. 0832.801682 - Cell. 328.1960876 - Fax 0832.801127
MARTIGNANO - LE -
Prov.le Caprarica-Martano (Km2)

TECNO PNEUMATICI S.N.C.
Vendita e Assistenza

di ANTONIO CARATI 328 4768343
e ANTONIO TURI 320 1187887

Via Mameli, 135 Tel. 0836 575093
73025 MARTANO (Le)
vicinanze Poliambulatorio e-mail: tecno_pneumatici@alice.it

DETERS SHOP

Via Castrignano, 86
MARTANO (LE)

Agriturismo Poderi Canfore di Greco Maria Teresa

Torre Canfore

In un immenso ulivetto a pochi passi dal mare cucina tipica salentina

Incontri culturali
Banchetti
Ricevimenti
Area camper

S.p. Martano-Borgagne Km 4 Tel. 339 6070113

GIOVANNI CARACUTA
SARTORIE

ss 16, km 976, 73010 Zollino (Le)
tel. 0836 600 349

η Σπίνθα

Το ελληνικό
υδρεντικό περιοδικό

Για να διαφημιστείτε
εδώ επικοινωνήστε
μαζί μας

e-mail :
spitta@grikamilume.com

Σεπτέμβριος 2008

Διευθυντής : Nunzio Pacella

Τεύχος 5

Ένας θησαυρός σε μια βυζαντινή κρύπτη στο Σαλέντο

Ορισμένα δημιουργήματα είναι υπέροχα, θαυμάσια αριστουργήματα, και θαμπώνουν όλων τα μάτια. Οι θησαυροί είναι αντικείμενα κρυμμένα, πρέπει να τους αναζητήσουμε και όταν τους ανακαλύψουμε, η ομορφιά τους μας ξεδιπλώνεται ίσως τρυφερότερη και η ανάμνησή τους εντονότερη.

Την κρύπτη των Αγίων Μαρίνας και Χριστίνας στο Καρπινιάνο (Κάτω Ιταλία) η «Σπίνθα» την έχει ήδη παρουσιάσει σε προηγούμενα τεύχη. Η υπόγεια αυτή εκκλησία είναι τουλάχιστον χιλιετής και μερικά σημάδια μετατροπών δείχνουν το πέρασμα, στον 18ο αιώνα, από το ελληνικό στο λατινικό τυπικό. Το σύνολο, με τα ωραία φρέσκα, που εκτελέστηκαν από τον 9ο μέχρι τον 15ο αιώνα, αποτελεί μια υψηλότερης αξίας μαρτυρία της μεσαιωνικής βυζαντινής τέχνης στο Σαλέντο*.

Στο Ιερό Βήμα του ναού βρίσκουμε την τοιχογραφία του Ευαγγελισμού που χρονολογείται στο 959. Μεταξύ των εκατοντάδων εικόνων που απεικονίζουν ένα γονατισμένο Άγγελο να χαιρετά την μέλλουσα Μητέρα του Θεού έκπληκτη (φυσικά, φανταστείτε το...) και συγκεντρωμένη στην ακρόαση, τοιχογραφίες σαν αυτή είναι σπάνιες

στην ιστορία της τέχνης. Στην εικονογραφία ο Άγγελος βρίσκεται συνήθως αριστερά και η νεαρή Μαρία είναι τοποθετημένη δεξιά. Η διάταξη των χώρων όπως ζωγραφίστηκαν στους επόμενους αιώνες παρουσιάζει συνήθως τις δύο φιγούρες διαχωρισμένες από ένα εικονικό αρχιτεκτονικό στοιχείο : μια κολόνα, το κατώφλι ενός σπιτιού ή ενός δωματίου, ή ακόμη τον Άγγελο να στέκεται έξω σε ένα κήπο ενώ η Παρθένος σε μια κάμαρα συχνά πλούσια διακοσμημένη. Εδώ ο καλλιτέχνης οργάνωσε τη σκηνή όπως του

φάνεια για να αναπτύξει απεριόριστα, με επισημότητα και με ανώτατο θρόισμα τον θείο Αγγελιαφόρο και τα μεγαλοπρεπή φτερά του : τι Αρχάγγελος θα ήταν ένας Γαβριήλ με στενά φτεράκια; Έτσι υπάρχει ακόμη χώρος για να γίνει αισθητή η κίνηση της γονυκλισίας του, μα σήμερα δεν υποχρεούται να παρουσιαστεί επιφυλακτικά («Συγγνώμη Δεσποινίς... σας ενοχλώ...»). Ξέρει ήδη περί τίπος πρόκειται, και η γραμμή που σχεδιάζει το δεξί του χέρι – με τα δάκτυλα ενωμένα σε ένδειξη προσευχής – καθιστά αυτοκρατορική την κίνηση του βραχίονα που οδηγεί το βλέμμα προς τον Παντοκράτορα στον μεγαλειώδη θρόνο του, σε μια άλλη διάσταση, τη διάσταση της αφίδας, στο κέντρο, στην καρδιά της όλης σκηνής. ●

Claire Bodson

(Μετάφραση:
Γ. Παπαγεωργιάδης)

το υποδείκνυαν όχι οι χώροι της φαντασίας αλλά οι τοίχοι που είχε μπροστά του : μια στενή λωρίδα τοίχου αριστερά, μια πιο φαρδιά δεξιά, που τις διαίθρωσε με τρόπο απλό και προφανή.

Ο Θεοφύλακτος (το όνομα του βρίσκεται στην επιγραφή) τοποθέτησε την Παναγία γνέθουσα στην στενή επι-

* Το Institut de Technologie de l'Information του CNRC (Conseil National de Recherches du Canada) εκπόνησε το 2003, σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο του Λέτσε, το πρόγραμμα *Carpiniana* που επιτρέπει την εικονική τρισδιάστατη απεικόνιση της κρύπτης.

COMMENTA L'ARTE DI SALENTO NEGROAMARO

**manda la tua critica dolce-amara
e vinci premi tecnologici e culturali**

Visita la mostra **TERRITORIOS di Otranto e SIZA di Acaya**; invia un SMS al numero **340 4399022**, fino al 15 ottobre 2008, con la tua recensione dell'opera che ti ha colpito di più.

Una giuria di esperti valuterà i contributi pervenuti e sceglierà quelli più significativi in base a tre criteri: senso artistico, originalità e coerenza con l'opera stessa.

Potrai vincere **un telefono cellulare** di ultima generazione, **un corso di spagnolo** o **un week-end culturale per due persone a Roma** nella splendida cornice di Palazzo Santacroce-Pasolini.

Tutte le informazioni e il regolamento del concorso sono disponibili sui siti **www.vodafone.it** e **www.culturemediterranee.org**. Sugli stessi siti verranno pubblicate le critiche più significative.

vodafone
PREMIA L'ARTE

adc carddiffusion.com
artistic projects development

italgest
futuro quotidiano